

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 83/2010-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť S., L., zastúpeného advokátkou JUDr. J. Č., Advokátska kancelária, L., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 11 C 223/2002 z 10. decembra 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 43/2009 z 26. mája 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2009 doručená sťažnosť S., L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 C 223/2002 a Krajským súdom

v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 8 Co 43/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 8. septembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 223/2002-226 z 10. decembra 2008 bola zamietnutá žaloba sťažovateľa ako žalobcu proti žalovaným R. D. a M. D. (ďalej len „žalovaní“) o zaplatenie sumy 135 318,60 Sk s príslušenstvom. Išlo o vymáhanie nedoplatku na vyúčtovaní ceny bytu obstaraného pre žalovaných na základe zmluvy o výstavbe bytu č. 25/26/98 zo 7. septembra 1998 (ďalej aj „zmluva“) prostredníctvom zvoleného zhotoviteľa. Rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 43/2009-274 z 26. mája 2008 (správne má byť zrejme 26. mája 2009, pozn.) bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Uvedenými rozsudkami došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru. Keďže o ochrane týchto práv všeobecný súd už rozhodovať nemôže, treba sťažnosť považovať za prípustnú v zmysle § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Porušenie označených práv spočíva podľa sťažovateľa v tom, že rozsudky všeobecných súdov neobsahujú riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie v zmysle § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Pritom právo na riadne odôvodnenie každého rozhodnutia súdu je neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie a práva na súdnu ochranu. Ak všeobecný súd riadne neodôvodní svoje rozhodnutie, odníme tým účastníkovi konania právo konať pred súdom a rozsudok sa stáva nepreskúmateľným. Hoci sťažovateľ v obsiahlom odvolaní proti rozsudku okresného súdu napadol *„aj nedostatok odôvodnenia, a tým nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, no pre túto vadu konania nemal možnosť účinne sa v odvolacom konaní brániť, preto potom aj postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá spravodlivá súdna ochrana a možnosť konať pred súdom“*, čo znamená, že aj postupom krajského súdu mu bola odňatá spravodlivá súdna ochrana a možnosť konať pred súdom. Krajský súd sa dopustil rovnakého pochybenia, keď na základe nepreskúmateľného rozsudku okresného súdu vo veci meritórne rozhodol. Krajský súd jednoducho doplnil dôvody rozsudku za okresný súd.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 11 C 223/2002 a krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 43/2009 s tým, aby rozsudok okresného súdu z 10. decembra 2008 a rozsudok krajského súdu z 26. mája 2008 boli zrušené a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 8 Co 43/2009-250 z 26. mája 2008 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 223/2002-226 z 10. decembra 2008. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. júla 2009.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu č. k. 8 Co 43/2009-276 z 26. mája 2008 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v zmysle § 243e OSP podnet na podanie mimoriadneho dovolanie.

Krajská prokuratúra v Žiline prípisom sp. zn. Kc 125/09 zo 7. októbra 2009 po preskúmaní napádaných rozhodnutí nezistila porušenie zákona, ktorý predpokladá ust. § 243e a nasl. OSP, a preto podnet na podanie mimoriadneho dovolania odložila.

Krajská prokuratúra v Žiline ako dôvod odloženia podnetu sťažovateľa uviedla, že namietané odňatie možnosti konať neobstojí, pretože sťažovateľ mal možnosť využiť procesné prostriedky, ktoré poskytuje Občiansky súdny poriadok.

Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že v podanom odvolaní namietal neúplnosť a nesprávnosť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktorý sa podľa neho vôbec nezaoberal argumentmi jeho odvolania smerujúcimi proti odôvodneniu prvostupňového rozhodnutia, a že odkaz odvolacieho súdu na skutkové a právne závery, s ktorými sa tento stotožnil, považoval za nedostatočný. Vychádzajúc z uvedeného došlo podľa sťažovateľa v konaní prvostupňového súdu i odvolacieho súdu k porušeniu jeho práva na „spravodlivý proces“, z ktorého vyplývala pre súdy okrem iného povinnosť zaoberať sa účinne aj námietkami a argumentmi sťažovateľa.

Na základe uvedeného sťažovateľ v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti vyhovel a vyslovil, že právoplatnými rozsudkami Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní sp.zn. 11C/223/2002-226 zo dňa 10.12.2008, právoplatným dňom 16.7.2009 a potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline, sp.zn. 8Co/43/2009-274 zo dňa 26.5.2008 boli porušené práva a slobody sťažovateľa garantované v čl. 46 Ústavy SR a v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Na základe uvedeného sťažovateľ ďalej navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyššie uvedené súdne rozhodnutia Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 11 C/223/2002-226 zo dňa 10.12.2008 a Krajského súdu v Žiline, sp.zn.8Co/43/2009-274 zo dňa 26.5.2008 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu v Liptovskom Mikuláš/ na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade z dôvodov ďalej uvedených právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa vyplývajúcim z ústavy a dohovoru mal, resp. má krajský súd v odvolacom konaní, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Sťažovateľ tvrdí, že jeho sťažnosť treba považovať za prípustnú v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže ochrany proti rozsudku okresného, ako aj krajského súdu sa už nemôže domáhať pred všeobecnými súdmi.

Vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 11 C 223/2002, bolo prípustné odvolanie (ktoré sťažovateľ aj podal). Preto bolo v právomoci krajského súdu v rámci odvolacieho konania poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa, čo zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 208/08).

Vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 43/2009, sťažovateľ namieta, že „*mu bolo odňaté právo účastníka konania na spravodlivý súdny proces...*“, teda namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd preskúmal postup a rozhodnutie krajského súdu, aby zistil, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 43/2008 sú

zlučiteľné s limitmi sťažovateľom označeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého porušenie namieta.

Článok 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci ustanovenia § 201 a nasledujúcich OSP týkajúcich sa opravného prostriedku – odvolania) je racionálne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru a tiež Európskeho súdu pre ľudské práva a analyzuje s odkazom na § 157 ods. 2 OSP náležitosti odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu konštatuje ústavnú konformnosť odôvodnenia jeho rozhodnutia. Krajský súd v danom prípade logickým výkladom a vyčerpávajúcim odôvodnením na základe zistených skutkových okolností prípadu, prednesov strán, listín a relevantných skutočností, teda z vykonaného dokazovania vyhodnotil relevantné dôkazy a na základe právnej úvahy opierajúc sa o právny názor v odôvodnení rozsudku vyššieho súdu a krajského súdu v obdobných veciach sa stotožnil s ich právnym názorom a dospel k záveru o jednostrannom neoprávnenom vyúčtovaní zvýšenia ceny bytu o tzv. indexy s poukazom na znenie viacerých článkov zmluvy o výstavbe bytu č. 25/26/98 zo 7. septembra 1998, na neplatnosť čl. IV.3 zmluvy, ktoré vyhodnotil ako neplatné dojednanie – vzdanie sa práva vopred v zmysle § 574 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), a tiež s poukazom na § 50b Občianskeho zákonníka, že v takom prípade sa zmena ceny diela mala doplniť písomným dodatkom. Záver o neplatnosti uznania dlhu vyplýval jednak z neexistencie dlhu v čase jeho uznania a jednak nedostatku vôle pri uzatváraní tohto úkonu. Tomuto záveru predchádzal racionálny, podrobný, a teda ústavne konformný výklad relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne.

Odôvodnenie uznesenia sp. zn. 8 Cdo 43/2009 z 26. mája 2008 tak predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo krajský súd v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol.

Ústavný súd považuje za významné reagovať aj na argument sťažovateľa týkajúci sa odkazu na judikatúru ústavného súdu, konkrétne na nález sp. zn. I.ÚS 226/03 z 15. mája 2004. V tejto súvislosti však ústavný súd poznamenáva, že v označenom prípade išlo o odlišnú právnu situáciu, kde podstatným dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda porušenia práva na spravodlivý proces bolo jednostranné konanie a rozhodovanie všeobecných súdov, pretože súdy brali do úvahy iba dôkazy produkované jednou stranou. Ďalším dôvodom bolo síce nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, ale len v tom danom konkrétnom prípade, vzhľadom na skutočnosť, že „... krajský súd v napadnutom rozsudku prakticky vôbec neodpovedal na odvolaciu námietku sťažovateľa spochybňujúcu zákonnosť priestupkového blokového konania, treba absenciu argumentácie v tomto smere považovať za prejav arbitrárnosti, lebo... spáchanie priestupku bolo preukázané iba právoplatným rozhodnutím iného orgánu v priestupkovom konaní, nie teda osobitným dokazovaním, ktoré by vykonal priamo súd...“

Keďže v tejto veci išlo o odlišné okolnosti prípadu, ústavný súd v danej veci nemohol prijať identické závery.

V závere ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Z tohto postavenia mu preto v okolnostiach prípadu neprislúchalo posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému krajský súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či jeho rozhodnutie splňalo požiadavku konformnosti s obsahom čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti

na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (m. m. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2010